

KNF

CEDUR

Centrum Edukacji dla
Uczestników Rynku

***PODSTAWOWE ZASADY
RACHUNKOWOŚCI, KTÓRYCH
OBOWIĄZEK STOSOWANIA
NAKŁADAJĄ PRZEPISY
USTAWY O RACHUNKOWOŚCI***

Elżbieta Lusa

Departament Regulacji Bankowych, Instytucji Płatniczych
i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo Kredytowych

21 września 2018 r.

Co to jest rachunkowość?

Rachunkowość jednostki obejmuje:

- przyjęte zasady (politykę) rachunkowości;
- prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym;
- okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów;
- wycenę aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego;
- sporządzanie sprawozdań finansowych;
- gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą;
- poddanie badaniu, składanie do właściwego rejestru sądowego, udostępnianie i ogłaszanie sprawozdań finansowych w przypadkach przewidzianych ustawą.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Odpowiedzialność za rachunkowość

Kierownik jednostki ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą, w tym z tytułu nadzoru, również w przypadku, gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości - z wyłączeniem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury - zostaną powierzone innej osobie lub przedsiębiorcy (prowadzącemu księgi rachunkowe), za ich zgodą. Przyjęcie odpowiedzialności przez inną osobę lub przedsiębiorcę powinno być stwierdzone w formie pisemnej. W przypadku gdy kierownikiem jednostki jest organ wieloosobowy, a nie została wskazana osoba odpowiedzialna, odpowiedzialność ponoszą wszyscy członkowie tego organu.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Odpowiedzialność za rachunkowość

Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe, skonsolidowane sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z działalności oraz sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej spełniały wymagania przewidziane w ustawie.

Dodać należy, że kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki odpowiadają solidarnie wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem stanowiącym naruszenie obowiązku zapewnienia, aby sprawozdania, o których mowa wyżej, spełniały wymagania ustawy o rachunkowości.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Nadrzędne zasady rachunkowości

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Rzetelna i jasna prezentacja danych

- Jednostki są zobowiązane stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy.
- W celu rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostka jest obowiązana przedstawiać wszelkie dodatkowe informacje konieczne do spełnienia tego obowiązku w informacji dodatkowej. Dodać należy, że w wyjątkowych sytuacjach jednostka może nie zastosować danego przepisu, jeśli nie pozwoliłoby to na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego. W takiej sytuacji w informacji dodatkowej uzasadnia przyczyny jego niezastosowania oraz określa wpływ, jaki niezastosowanie przepisu wywiera na obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Kontynuacja działalności oraz przewaga treści ekonomicznej nad formą prawną

- Jedną z najważniejszych zasad rachunkowości jest zasada kontynuacji działalności. Przy zachowaniu zasady kontynuacji działalności jednostki stosują różnego rodzaju metody wyceny np. metodę wg kosztu historycznego czy wg wartości godziwej, skutki wyceny najczęściej wpływają na wynik finansowy jednostki i w pewnych sytuacjach na kapitał z aktualizacji wyceny. Brak kontynuacji działalności zobowiązuje jednostkę do wyceny aktywów do cen sprzedaży netto pomniejszonych o koszty sprzedaży, utworzenie rezerw związanych z likwidacją oraz odnoszenia tych zdarzeń do kapitału z aktualizacji wyceny.
- Zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich treścią ekonomiczną.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ciągłości

- Przyjęte zasady (politykę) rachunkowości należy stosować w sposób ciągły, dokonując w kolejnych latach obrotowych jednakowego grupowania operacji gospodarczych, wyceny aktywów i pasywów, w tym także dokonywania odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych, ustalania wyniku finansowego i sporządzania sprawozdań finansowych tak, aby za kolejne lata informacje z nich wynikające były porównywalne. Wykazane w księgach rachunkowych na dzień ich zamknięcia stany aktywów i pasywów należy ująć w tej samej wysokości, w otwartych na następny rok obrotowy księgach rachunkowych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ciągłości

- W celu rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji jednostka może, ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego, bez względu na datę podjęcia decyzji, zmienić dotychczas stosowane rozwiązania na inne, przewidziane ustawą. Zmiana dotychczas stosowanych rozwiązań wymaga również określenia w informacji dodatkowej wpływu tych zmian na sprawozdania finansowe wymagane innymi przepisami prawa, jeżeli zostały one sporządzone za okres, w którym powyższe rozwiązania uległy zmianie. W przypadku takim należy w sprawozdaniu finansowym jednostki za rok obrotowy, w którym zmiany te nastąpiły, podać przyczyny tych zmian, określić liczbowo ich wpływ na wynik finansowy oraz zapewnić porównywalność danych sprawozdania finansowego dotyczących roku poprzedzającego rok obrotowy, w którym dokonano zmian.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ciągłości

- Zmiana zasad (polityki) rachunkowości wymusza ujawnienia w dodatkowych informacjach i objaśnieniach rodzaju zmian, przyczyn ich wprowadzenia oraz przedstawienia ich liczbowego wpływu odpowiednio na wynik finansowy lub fundusz własny, jak i retrospektywnego przekształcenia danych porównawczych.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasada ostrożności

Poszczególne składniki aktywów i pasywów należy wyceniać stosując rzeczywiście poniesione na ich nabycie (wytworzenie) ceny (koszty), z zachowaniem zasady ostrożności. W szczególności należy w tym celu w wyniku finansowym, bez względu na jego wysokość, uwzględnić:

- zmniejszenia wartości użytkowej lub handlowej składników aktywów, w tym również dokonywane w postaci odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych;
- wyłącznie niewątpliwe pozostałe przychody operacyjne i zyski nadzwyczajne;
- wszystkie poniesione pozostałe koszty operacyjne i straty nadzwyczajne;
- rezerwy na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ostrożności

- Wszystkie zdarzenia wynikające z zasady ostrożności należy uwzględnić także wtedy, gdy zostaną one ujawnione między dniem bilansowym a dniem, w którym rzeczywiście następuje zamknięcie ksiąg rachunkowych.
- Dodać należy, że ostateczne zamknięcie (i otwarcie) ksiąg rachunkowych jednostki kontynuującej działalność powinno nastąpić najpóźniej w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ostrożności

Zasada ostrożności nakłada na jednostkę obowiązek pomniejszania wartości aktywów, gdy dochodzi do trwałej utraty wartości. Trwała utrata wartości zachodzi wtedy, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości w znaczącej części lub w całości przewidywanych korzyści ekonomicznych. Uzasadnia to dokonanie odpisu aktualizującego doprowadzającego wartość składnika aktywów wynikającą z ksiąg rachunkowych do ceny sprzedaży netto, a w przypadku jej braku - do ustalonej w inny sposób wartości godziwej.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasada ostrożności

Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w odniesieniu do:

- należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości oraz w stosunku do których zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu - do wysokości należności nieobjętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności, zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu-komisarzowi w postępowaniu upadłościowym lub umieszczonej w spisie wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym;
- należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza lub jedynie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego - w pełnej wysokości należności;

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ostrożności

- należności kwestionowanych przez dłużników oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny sytuacji majątkowej i finansowej dłużnika spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna - do wysokości niepokrytej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności;
- należności stanowiących równowartość kwot podwyższających należności, w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego - w wysokości tych kwot, do czasu ich otrzymania lub odpisania;
- należności przeterminowanych lub nieprzeterminowanych o znacznym stopniu prawdopodobieństwa nieściągalności, w przypadkach uzasadnionych rodzajem prowadzonej działalności lub strukturą odbiorców - w wysokości wiarygodnie oszacowanej kwoty odpisu, w tym także ogólnego, na nieściągalne należności.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada ostrożności

- Dodać należy, że odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych - zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizacji.
- Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość. Należności natomiast, od których nie dokonano odpisów aktualizujących ich wartość lub dokonano odpisów w niepełnej wysokości, zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasada istotności

Stosując przepisy ustawy, jednostka kieruje się zasadą istotności. Dlatego też określając zasady (politykę) rachunkowości należy zapewnić wyodrębnienie w rachunkowości wszystkich zdarzeń istotnych do oceny sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki, przy zachowaniu zasady ostrożności.

Informacje wykazywane w sprawozdaniu finansowym oraz skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym należy uznać za istotne, gdy ich pominięcie lub zniekształcenie może wpływać na decyzje podejmowane na ich podstawie przez użytkowników tych sprawozdań. Nie można uznać poszczególnych pozycji za nieistotne, jeżeli wszystkie nieistotne pozycje o podobnym charakterze łącznie uznaje się za istotne.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasada zakazu kompensaty

Wartość poszczególnych składników aktywów i pasywów, przychodów i związanych z nimi kosztów, jak też zysków i strat nadzwyczajnych ustala się oddzielnie. Nie można kompensować ze sobą wartości różnych co do rodzaju aktywów i pasywów, przychodów i kosztów związanych z nimi oraz zysków i strat nadzwyczajnych.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasada memoriału oraz współmierności przychodów i kosztów

Zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Jednocześnie dla zapewnienia współmierności przychodów i związanych z nimi kosztów do aktywów lub pasywów danego okresu sprawozdawczego zaliczane będą koszty lub przychody dotyczące przyszłych okresów oraz przypadające na ten okres sprawozdawczy koszty, które jeszcze nie zostały poniesione.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada memoriału oraz współmierności przychodów i kosztów

Jednostki są zobowiązane do dokonywania czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych oraz biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy, wynikających w szczególności: ze świadczeń wykonanych na rzecz jednostki przez kontrahentów jednostki, a kwotę zobowiązania można oszacować w sposób wiarygodny oraz z obowiązku wykonania, związanych z bieżącą działalnością, przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych, a także przyszłych świadczeń wobec nieznanymi osób (w wiarygodnej wartości), w tym z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty długotrwałego użytku. Odpisy rozliczeń międzyokresowych kosztów mogą następować stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń. Czas i sposób rozliczenia powinien być uzasadniony charakterem rozliczanych kosztów, z zachowaniem zasady ostrożności.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasada memoriału oraz współmierności przychodów i kosztów

Rozliczenia międzyokresowe przychodów, dokonywane z zachowaniem zasady ostrożności, obejmują w szczególności: równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych, środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych, jeżeli stosownie do innych ustaw nie zwiększają one kapitałów (funduszy) własnych. Zaliczone do rozliczeń międzyokresowych przychodów kwoty zwiększają stopniowo pozostałe przychody operacyjne, równoległe do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych lub kosztów prac rozwojowych sfinansowanych z tych źródeł oraz ujemną wartość firmy. Przepis stosuje się odpowiednio do przyjętych nieodpłatnie, w tym także w drodze darowizny, środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Polityka rachunkowości

Zgodnie z art. 10 ustawy o rachunkowości kierownik jednostki, który jest odpowiedzialny za rachunkowość jednostki, zobowiązany jest do opracowania w formie pisemnej oraz zatwierdzenia polityki rachunkowości (oraz jej aktualizowania) zawierającej: określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych, metod wyceny aktywów i pasywów (w tym zasad wyceny ryzyka związanego z działalnością jednostki) oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych (zakładowego planu kont, wykazu ksiąg rachunkowych, opisu systemu przetwarzania danych) oraz systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny aktywów

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Do rzeczowego majątku trwałego o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletnego, zdatnego do użytku i przeznaczonego na potrzeby jednostki zalicza się w szczególności:

- nieruchomości - w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- inwentarz żywy.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

- Środki trwałe w budowie są to zaliczane do aktywów trwałych środki trwałe w okresie ich budowy, montażu lub ulepszenia już istniejącego środka trwałego.
- Wartości niematerialne i prawne to nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych oraz know-how.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

- Inwestycje to zgodnie z ustawą o rachunkowości aktywa posiadane przez jednostkę w celu osiągnięcia z nich korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu wartości tych aktywów, uzyskania przychodów w formie odsetek, dywidend (udziałów w zyskach) lub innych pożytków, w tym również z transakcji handlowej, a w szczególności aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz są posiadane przez nią w celu osiągnięcia tych korzyści. W przypadku zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji przez inwestycje rozumie się lokaty.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Do aktywów obrotowych zalicza się:

- aktywa rzeczowe, które są przeznaczone do zbycia lub zużycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub w ciągu normalnego cyklu operacyjnego właściwego dla danej działalności, jeżeli trwa on dłużej niż 12 miesięcy,
- aktywa finansowe płatne i wymagalne lub przeznaczone do zbycia w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich założenia, wystawienia lub nabycia, albo stanowią aktywa pieniężne,
- należności krótkoterminowe tj. ogół należności z tytułu dostaw i usług oraz całość lub część należności z innych tytułów niezaliczonych do aktywów finansowych, a które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego,
- rozliczenia międzyokresowe, które trwają nie dłużej niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Początkowa wycena

Wartością początkową aktywów trwałych niefinansowych jest cena nabycia czyli cena zakupu obejmująca kwotę należną sprzedającemu, bez podlegających odliczeniu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego, a w przypadku importu powiększona o obciążenia o charakterze publicznoprawnym oraz powiększona o koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika aktywów do stanu zdatnego do używania lub wprowadzenia do obrotu, łącznie z kosztami transportu, jak też załadunku, wyładunku, składowania lub wprowadzenia do obrotu, a obniżona o rabaty, opusty, inne podobne zmniejszenia i odzyski. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie ceny nabycia składnika aktywów, a w szczególności przyjętego nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny - jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży takiego samego lub podobnego przedmiotu.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Następna wycena

Zgodnie z przepisami art. 28 ust. 1 ustawy o rachunkowości :

- 1) środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, lub wartości przeszacowanej (po aktualizacji wyceny środków trwałych), pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości;
- 2) nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne zaliczane do inwestycji wycenia się według zasad, stosowanych do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych lub według ceny rynkowej bądź inaczej określonej wartości godziwej;
- 3) środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Podstawy rachunkowości, w tym różnice w standardach, w odniesieniu do różnych grup podmiotów - podstawowe zasady wyceny aktywów i pasywów

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Następna wycena

Wartość początkową stanowiącą cenę nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego powiększają koszty jego ulepszenia (przebudowa, rozbudowa, modernizacja lub rekonstrukcja, które powodują, że wartość użytkowa tego środka po zakończeniu ulepszenia przewyższa posiadaną przy przyjęciu do używania wartość użytkową, mierzoną okresem używania, zdolnością wytwórczą, jakością produktów uzyskiwanych przy pomocy ulepszonego środka trwałego, kosztami eksploatacji lub innymi miarami.

Wartość początkową środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych zmniejszają odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe dokonywane w celu uwzględnienia utraty ich wartości, na skutek używania lub upływu czasu.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Następna wycena

Odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środka trwałego dokonuje się drogą systematycznego, planowego rozłożenia jego wartości początkowej na ustalony okres amortyzacji. Rozpoczęcie amortyzacji następuje nie wcześniej niż po przyjęciu środka trwałego do używania, a jej zakończenie - nie później niż z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jego niedoboru, z ewentualnym uwzględnieniem przewidywanej przy likwidacji ceny sprzedaży netto pozostałości środka trwałego.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Następna wycena

Na dzień przyjęcia środka trwałego oraz wartości niematerialnych i prawnych do używania należy ustalić okres lub stawkę i metodę ich amortyzacji. Poprawność stosowanych okresów i stawek amortyzacji środków trwałych powinna być przez jednostkę okresowo weryfikowana, powodując odpowiednią korektę dokonywanych w następnych latach obrotowych odpisów amortyzacyjnych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Następna wycena

W przypadku zmiany technologii produkcji, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z używania lub innych przyczyn powodujących trwałą utratę wartości środka trwałego, dokonuje się - w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych - odpowiedniego odpisu aktualizującego jego wartość.

Dla środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można ustalać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony, przez dokonywanie zbiorczych odpisów dla grup środków zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub jednorazowo odpisując wartość tego rodzaju środków trwałych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Następna wycena

Odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środka trwałego dokonuje się drogą systematycznego, planowego rozłożenia jego wartości początkowej na ustalony okres amortyzacji. Rozpoczęcie amortyzacji następuje nie wcześniej niż po przyjęciu środka trwałego do używania, a jej zakończenie - nie później niż z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jego niedoboru, z ewentualnym uwzględnieniem przewidywanej przy likwidacji ceny sprzedaży netto pozostałości środka trwałego.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Zgodnie z przepisami art. 28 ust. 1 ustawy o rachunkowości :

wyniku finansowym, bez względu na jego wysokość, uwzględnić:

- udziały w innych jednostkach oraz inwestycje finansowe zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej albo skorygowanej ceny nabycia - jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności; wartość w cenie nabycia można przeszacować do wartości w cenie rynkowej, a różnicę z przeszacowania rozliczyć zgodnie kapitałem z aktualizacji wyceny lub wynikiem finansowym;
- udziały w jednostkach podporządkowanych zaliczone do aktywów trwałych - według zasad określonych powyżej lub metodą praw własności, pod warunkiem, że będzie ona stosowana jednolicie wobec wszystkich jednostek podporządkowanych;

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

- inwestycje krótkoterminowe - według ceny (wartości) rynkowej albo według ceny nabycia lub ceny (wartości) rynkowej, zależnie od tego, która z nich jest niższa albo według skorygowanej ceny nabycia - jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności, a krótkoterminowe inwestycje, dla których nie istnieje aktywny rynek, w inny sposób określonej wartości godziwej;
- należności i udzielone pożyczki - w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności, natomiast zaliczone do aktywów finansowych, mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, a jeżeli jednostka przeznaczą je do sprzedaży w okresie do 3 miesięcy, to według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej;
- rzeczowe składniki aktywów obrotowych - według cen nabycia lub kosztów wytworzenia nie wyższych od cen ich sprzedaży netto na dzień bilansowy.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Koszt wytworzenia produktu obejmuje koszty pozostające w bezpośrednim związku z danym produktem oraz uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem tego produktu. Koszty bezpośrednie obejmują wartość zużytych materiałów bezpośrednich, koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny. Do uzasadnionej, odpowiedniej do okresu wytwarzania produktu, części kosztów pośrednich zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się przeciętną, zgodną z oczekiwaniami w typowych warunkach, wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowych remontów. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie kosztu wytworzenia produktu, jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży netto takiego samego lub podobnego produktu, pomniejszonej o przeciętnie osiągnięty przy sprzedaży produktów zysk brutto ze sprzedaży, a w przypadku produktu w toku - także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

Do kosztów wytworzenia produktu nie zalicza się kosztów: będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych; ogólnego zarządu, które nie są związane z doprowadzaniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje na dzień wyceny; magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, chyba że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji oraz kosztów sprzedaży produktów.

Koszty te wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Rzeczowy majątek trwały, wartości niematerialne i prawne oraz pozostałe składniki aktywów

W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem towaru lub produktu do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia można zwiększyć o koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu finansowania zapasu towarów lub produktów w okresie ich przygotowania do sprzedaży bądź wytworzenia i związanych z nimi różnic kursowych, pomniejszone o przychody z tego tytułu.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

**Zasady wyceny zobowiązań i rezerw na
zobowiązania**

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

Ustawodawca zdefiniował zobowiązania w następujący sposób:

- zobowiązaniach krótkoterminowych - rozumie się przez to ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także całość lub tę część pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego;
- zobowiązaniach finansowych - rozumie się przez to zobowiązanie jednostki do wydania aktywów finansowych albo do wymiany instrumentu finansowego z inną jednostką, na niekorzystnych warunkach;
- zobowiązaniach warunkowych - rozumie się przez to obowiązek wykonania świadczeń, których powstanie jest uzależnione od zaistnienia określonych zdarzeń.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

Wycena zobowiązań dokonywana jest na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 8 oraz 8a ustawy o rachunkowości. Co do zasady zobowiązania wycenia się w kwocie wymagającej zapłaty, natomiast zobowiązania finansowe mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, a jeżeli jednostka przeznacza je do sprzedaży w okresie do 3 miesięcy, to według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

Jednostki są zobowiązane do tworzenia na:

- pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, a w szczególności na straty z transakcji gospodarczych w toku, w tym z tytułu udzielonych gwarancji, poręczeń, operacji kredytowych, skutków toczącego się postępowania sądowego;
- przyszłe zobowiązania spowodowane restrukturyzacją, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów jednostka jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy, a plany restrukturyzacji pozwalają w sposób wiarygodny oszacować wartość tych przyszłych zobowiązań.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

Rezerwy wycenia się w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości i zalicza odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych lub strat nadzwyczajnych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą, natomiast powstanie zobowiązania, na które uprzednio utworzono rezerwę, zmniejsza rezerwę.

Oczywiście niewykorzystane rezerwy, wobec zmniejszenia lub ustania ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, zwiększają na dzień, na który okazały się zbędne, odpowiednio pozostałe przychody operacyjne, przychody finansowe lub zyski nadzwyczajne.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny kapitałów

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Kapitały jednostki

Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Dodać należy, że kapitał zakładowy spółek kapitałowych, towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej, fundusz udziałowy spółdzielni wykazuje się w wysokości określonej w umowie lub statucie i wpisanej w rejestrze sądowym. Zadeklarowane lecz niewniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału.

Koszty emisji akcji poniesione przy powstaniu spółki akcyjnej lub podwyższeniu kapitału zakładowego zmniejszają kapitał zapasowy spółki do wysokości nadwyżki wartości emisji nad wartością nominalną akcji, a pozostałą ich część zalicza się do kosztów finansowych.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Kapitały jednostki

Kapitały (fundusze) własne powstałe z zamiany dłużnych papierów wartościowych, zobowiązań i pożyczek na udziały wykazuje się w wartości nominalnej tych papierów wartościowych, zobowiązań i pożyczek, po uwzględnieniu niezamortyzowanego dyskonta lub premii, odsetek naliczonych i niezapłaconych do dnia zamiany, które nie będą wypłacone, niezrealizowanych różnic kursowych oraz skapitalizowanych kosztów emisji. Jeżeli dłużne papiery wartościowe, zobowiązania i pożyczki są wyrażone w walucie obcej, to na dzień zamiany wycenia się wg kursu średniego NBP.

Składniki kapitału (funduszu) własnego jednostek postawionych w stan likwidacji lub upadłości należy, na dzień rozpoczęcia likwidacji lub postępowania upadłościowego, połączyć w jeden kapitał (fundusz) podstawowy, zmniejszając go w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, товариствach ubezpieczeń wzajemnych i товариствach reasekuracji wzajemnej - o udziały własne, natomiast w spółkach akcyjnych - o należne wkłady na poczet kapitału, o ile nie wezwano zainteresowanych do ich wniesienia, oraz o akcje własne.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Kapitały jednostki

W razie zbycia akcji własnych, dodatnią różnicę między ceną sprzedaży, pomniejszoną o koszty sprzedaży, a ich ceną nabycia, należy odnieść na kapitał zapasowy. Ujemną różnicę należy ująć jako zmniejszenie kapitału zapasowego, a pozostałą część ujemnej różnicy, przewyższającą kapitał zapasowy, jako stratę z lat ubiegłych i opisać w informacji dodatkowej w sprawozdaniu finansowym za rok, w którym nastąpiła sprzedaż. Taka sama zasada dotyczy umorzenia akcji własnych oraz w stosunku do udziałów własnych spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, z wyjątkiem umorzenia udziałów bez obniżenia kapitału zakładowego. W przypadku umorzenia udziałów własnych nabytych w drodze egzekucji, bez obniżenia kapitału zakładowego, wartość udziałów własnych według ceny nabycia należy ująć jako zmniejszenie kapitału rezerwowego utworzonego w celu ich umorzenia.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

**Zasady wyceny instrumentów
finansowych**

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny instrumentów finansowych

Początkowe ujęcie

W momencie początkowego ujęcia składników aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych jednostka wycenia je w wysokości kosztu (ceny nabycia) - według wartości godziwej uiszczonej lub otrzymanej zapłaty. Koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do składnika aktywów finansowych, zwiększają koszt (cenę nabycia) aktywów finansowych, które jednostka zakwalifikowała do kategorii:

- aktywa finansowe i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu;
- pożyczki udzielone i należności własne;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasady wyceny instrumentów finansowych

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny instrumentów finansowych

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się do wyniku finansowego lub na fundusz (kapitał) z aktualizacji wyceny, do momentu wyłączenia aktywów finansowych z bilansu, w którym skumulowane skutki zmian wartości godziwej ujęte w funduszu z aktualizacji wyceny ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach; naliczone odsetki ujmuje się w wyniku z tytułu odsetek; należne dywidendy ujmuje się w przychodach na dzień powzięcia przez właściwy organ jednostki uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy. Należy pamiętać o obowiązku weryfikacji przesłanek wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, a w przypadku ich wystąpienia o obowiązku utworzenia odpisu aktualizującego.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny instrumentów finansowych

Aktywa finansowe z tytułu pożyczek udzielonych i należności własnych a także wg terminu wymagalności wycenia się metodą skorygowanej ceny nabycia z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe wyceniane skorygowaną ceną nabycia podlegają wycenie pod kątem ryzyka kredytowego. Także aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej, której skutki wyceny odnoszone są na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny podlegają ocenie pod kątem utraty wartości.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

Zasady wyceny instrumentów finansowych

Wycena ryzyka kredytowego dokonywana jest na podstawie przepisów art. 35 b ustawy o rachunkowości. Wartość należności w przypadku pozostałych jednostek aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego, w tym także ogólnego. Podstawą odpisu jest wartość bilansowa należności, w tym naliczone odsetki. Odpisy obciążają koszty działalności jednostki. Jeśli ustały przyczyny utworzenia odpisów jednostka rozwiązuje odpisy w przychody.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny instrumentów finansowych

Zobowiązania finansowe, które zostały zakwalifikowane do zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, wycenia się wg wartości godziwej, natomiast pozostałe zobowiązania finansowe wycenia się wg skorygowanej ceny nabycia, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Jednocześnie na rynku występują zobowiązania finansowe powstałe w wyniku utrzymania zaangażowania w przeniesionych aktywach finansowych lub w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, których nie wyłączono z bilansu, wycenia się je:

- a) według skorygowanej ceny nabycia, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów finansowych jest wyceniany według tej metody,
- b) w wartości godziwej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów finansowych jest wyceniany według tej metody.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny instrumentów finansowych

MSSF 9

Od 1 stycznia 2018 roku wszedł w życie MSSF 9, który zastąpił MSR 39.

MSSF 9 zobowiązuje jednostki do dokonywania wyceny instrumentów finansowych wg wartości godziwej lub wg zamortyzowanego kosztu.

MSSF 9 wprowadza fundamentalną zmianę w zakresie pomiaru utraty wartości aktywów finansowych. Zgodnie z nowym Standardem jednostki będą zobowiązane do rozpoznawania i pomiaru utraty wartości w oparciu o koncepcję strat oczekiwanych, w miejsce dotychczasowej koncepcji strat poniesionych. Ryzyko kredytowe będzie szacowane na podstawie trzech faz:

I faza – obejmuje oczekiwane straty w ciągu najbliższych 12 miesięcy, II faza obejmuje oczekiwane straty przez okres całego życia produktu oraz III faza to utrata wartości. Zmiana podejścia spowoduje istotny wzrost znaczenia szacunków i założeń dla potrzeb pomiaru utraty wartości, w szczególności w zakresie identyfikacji istotnego pogorszenia jakości kredytowej ekspozycji oraz związanej z tym kalkulacji wieloletnich strat oczekiwanych w całym horyzoncie życia ekspozycji.

**Podstawowe zasady rachunkowości,
których obowiązek stosowania
nakładają przepisy ustawy
o rachunkowości**

Zasady wyceny instrumentów finansowych

MSSF 9

Klasyfikacja i wycena: MSSF 9 przewiduje, iż klasyfikacja aktywów finansowych uzależniona będzie od:

- 1) wyników oceny modelu biznesowego zarządzania danym portfelem aktywów oraz
- 2) oceny warunków kontraktowych danego aktywa finansowego - pod kątem weryfikacji czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek od należnego kapitału (odzwierciedlających ryzyko kredytowe oraz wartość pieniądza w czasie).

Zmiana podejścia do klasyfikacji aktywów finansowych może skutkować koniecznością reklasyfikacji i zmiany zasad wyceny dla części posiadanych instrumentów finansowych.

Podstawowe zasady rachunkowości, których obowiązek stosowania nakładają przepisy ustawy o rachunkowości

**Departament Regulacji Bankowych, Instytucji Płatniczych
i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych**

tel. +48 22 262 46 66 fax +48 22 262 48 61 drb@knf.gov.pl
Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa
www.knf.gov.pl